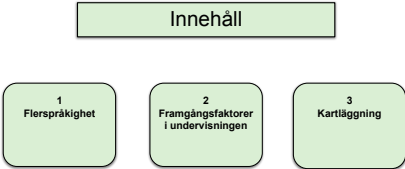

Specialpedagog i Studieteamet vid
Centrum för vuxenutbildning i Linköping

studieteam.vux@utb.linkoping.se

Studieteamets hemsida:
<https://www.linkoping.se/forskola-och-utbildning/vuxenutbildning/stod-infor-studier/>

Innehåll

- 1 Flerspråkighet
- 2 Framgångsfaktorer i undervisningen
- 3 Kartläggning

Några definitioner

Modersmål - det språk som talas kring ett litet barn i hemmet från födseln om föräldrarna talar samma språk. Om föräldrarna talar skilda språk får barnet två modersmål.

Andraspråk - det språk individen lär sig några år efter modersmålsutvecklingen kommit igång, oftast i samband med migration till ett land med ett annat språk. Andraspråket behövs för att kunna vara delaktig i det samhälle där detta språk talas.

Satameh, E.K., Netteblad U. (2018). Språkutveckling och språkstärkning hos barn - Flerspråkighet - utveckling och användning.

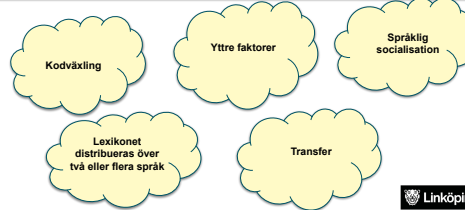

Myter och missförstånd kring flerspråkighet

- Kring när enspråkiga kontra flerspråkiga barn börjar tala
- Kring språkutveckling
- Kring satsningar på modersmålet
- Kring att språk måste hållas isär
- Kring bedömning och kartläggning av språklig förmåga

Skillnader mellan enspråkig och flerspråkig språkutveckling

Synen på andraspråksinläring

Använd hela din språkliga resurs!

monoglossisk syn

heteroglossisk syn

Håll isär språken!

Språk hänger ihop!

Tänk efter och diskutera med dina kollegor

- Vem är flerspråkig?
- Hur tänker du kring andraspråksinläring?
- Hur lär man sig bäst ett nytt språk?

del 2
Framgångsfaktorer
i undervisningen

Olika perspektiv

bristperspektiv

resursperspektiv

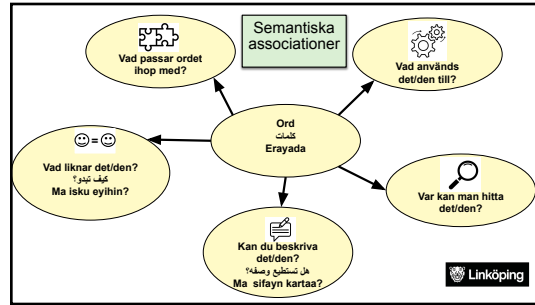
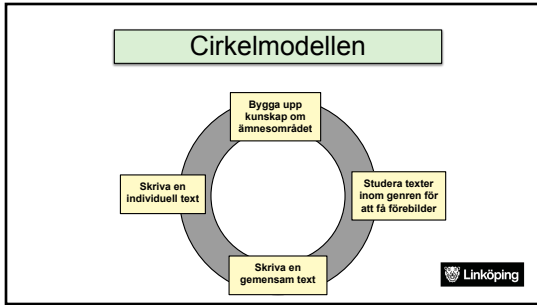

KASAM - känsla av sammanhang

Jag förstår!

Jag kan!

Jag vill!

Begriplighet - att förstå det som sker och vad som förväntas, tillvaron är tydlig, förutsägbar och sammanhängande

Hanterbarhet - att ha kontroll över tillvaron och kunna leva upp till de förväntningar och krav som ställs

Meningsfullhet - att uppleva att de utmaningar man ställs inför är värda att ta sig an, att lägga tid och engagemang på

Linköping

Tydliggörande pedagogik

Linköping

“För att våga skriva måste man tro på att ens tankar duger”

s 66 Örtenberg "Tid för skrivutveckling - vid läs och skrivsvårigheter"

Digitala lärvärtyg

Binogi
 Hjälpmiddel dator / chromebook / iPad
 -appar
 -röstinmatning, talsyntes, grammatik och stavningskontroll
 -digitala läromedel

Inläsningstjänst
ILT
 Inläsningstjänst

Linköping

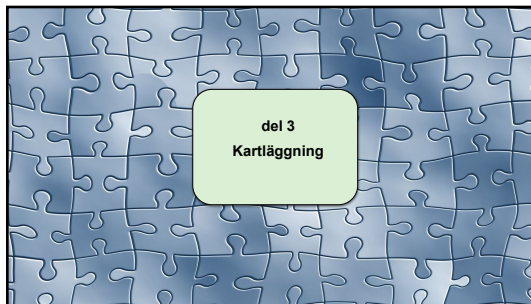

Tänk efter själv och diskutera med dina kollegor!

- Vilka utmaningar ser du gällande undervisningen av flerspråkiga elever med ev läs- och skrivsvårigheter?

- Kan du ge några exempel på framgångsfaktorer som du upplevt i undervisningen av flerspråkiga elever?

del 3 Kartläggning

Vad är viktigt att kartlägga?

- Gör en bred kartläggning
  - hälsa: psykisk, social och fysisk
  - inlärnin
- Kartlägg elevens modersmål/starkaste språk
- Tydliggör språkliga skillnader mellan modersmål och andraspråket
  - ljud och skriftsystem,
  - alfabetuppställning,
  - språkets ortografi (träna på det som skiljer språken åt)

Vad är viktigt att kartlägga?

- viktigt att iaktta:
  - fonologiska,
  - grammatiska,
  - semantiska
  - och pragmatiska svårigheter
- fundera kring om läs- och skrivförmågan är automatiserad

KAMEL (Kartläggning av mångspråkiga elevers lärande)

av Ann-Margret Smith svensk översättning och bearbetning Astrid Frylmark

-fonologisk medvetenhet (rytmer, samma ljud, ta bort ljud, spoonerismer)

-auditivt och visuellt korttidsminne (repetera namn, **former, färg och form**)

-processhastighet, ordmobilisering (årets månader, bildbenämning)

-motorik och koordination
-planering och sekvenser

-läsa och skriva (**symbolavläsning**, skriva på modersmålet, läsa på modersmålet)

Skolverkets Kartläggningsmaterial för nyanlända vuxna - Litteracitet

GrUS - Grammatisk undersökning av svenska som andraspråk av Eva-Kristina Salameh

- bygger på processbarhetsteorin
- stället för kronologisk ålder används exponeringen för andraspråket som en tidsvariabel
- olika nivåer i språket testas med hjälp av bilder, föremål
  - nivå 2 plural (en hund-flera hundar)
  - nivå 3 kongruensböjning, hjälpverb (stora katter, har ätit)
  - nivå 4 V2-regeln (Verbet på andra plats i huvudsatser), pluralkongruens (Borden är röda och stölen är gul)
  - nivå 5 bisatser

SOMT - Språkförståelse av ord, meningar och text

av Christer Jacobson, Anna Fouganthine och Ing-Marie Sandberg

A. Tre olika nivåer av förståelse:

1. Det som står i texten
2. Det man kan sluta sig till
3. Textens djupare innebörd, användning av nya kunskaper

B. Tre olika nivåer i språket:

1. Ord
2. Meningar
3. Text

C. Tre olika modaliteter:

1. Förstå uppläst text
2. Förståelse när man läser högt
3. Förståelse vid tyst läsning

Exempel på kartläggningsmaterial

- KAMEL
- [Skolverkets kartläggningsmaterial för nyanlända vuxna - Litteracitet](#)
- SOMT
- GrUS
- [Skolordföräds test Språkens hus](#)
- Processbarhetsteorin
- Performansanalys se "Tankarna springer före att bedöma ett andraspråk i utveckling" av Tia Abrahamsson & Pirko Bergman
- Låskedjor-2

Tänk efter själv och diskutera med dina kollegor!

- Hur kartlägger jag en elevs hela språkliga resurs?
- Hur kartlägger jag elevens starkaste språk?
- Utgår det kartläggningsmaterial som jag tänker använda ifrån en enspråkig eller flerspråkig norm?
- Hur kan vi jämföra elevens olika språk och tydliggöra likheter och skillnader?

Referenser

- Abrahamsson, Niclas. (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- Abrahamsson, T. & Bergman, P. (2012) *Tänkarna springer före... Att bedöma ett andraspråk i utveckling*. Stockholms universitet.
- Beuze, Barbro, Ivarsson Ulrika, Svensson Ann-Karin & Sventelius Eva. (2016). *Språklig sårbarhet i förskola och skola – Barnet, språket och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Ericsson Britta (red), Bydellius Per-Anders, Hjertenstam Kenneth, Friis Max & Jacobson Christer. (2010) *Utredning av läs- och skrivsvårigheter*. Lund: Studentlitteratur.
- Gamara, N. & Hedman, C. (2018). *Modernmålsundervisning, läsförståelse och betyg – modernmålsundervisningens roll för elevers skolresultat*. Nordand 13 (1), 4-22.
<http://su.diva-portal.org/smash/get/diva2/1218268/FULLTEXT01.pdf>
- Garcia, O. (2009a). *Bilingual education in the 21st century: a global perspective*. Malden, MA: Blackwell Pub.
- Gibbons, Pauline & Hallgren & Fallgren. (2010). *Ljft språket, ljft tänkandet. Språk och lärande*. Hallgren & Fallgren

Referenser

- Gough, Philip B. & Tunmer, William E. (1986). *Decoding, reading and reading disability. Remedial and Special Education*, 7 (1), s. 6-10.
doi:10.1177/074193258600700104.
- Håkansson, G. (2013) Utveckling och variation – en tillämpning av processarbetsteori på svenskt inlärarespråk. I Hjertenstam, K & Lindberg, I (RED.), *Svenska som andraspråk – 1 forskning, undervisning och samhälle*. (ss.151-167) Studentlitteratur. Lund.
- Johansson, Britt & Sandell Ring, Annika. (2015). *Låt språket bära - genrepedagogik i praktiken*. Hallgren & Fallgren.
- Karlsson Annelie, Edfeldt David, Lindgren Ann & Henriksson W Lena. (2021). *Tydliggörande pedagogik i vuxenutbildning - Ett specialpedagogiskt perspektiv*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Salameh, Eva-Kristina. (u.å). *Flerspråkig utveckling*. Skolverket.
https://www.skolverket.se/download/18_3122642517525909a162926/162382212609/artikcl.8-flersprakig-utveckling-2.pdf
Hämtad: 2023-08-31

Referenser

Salameh, Eva-Kristina & Nettelblad Ulika (red) (2018). *Språkutveckling och språkstörning hos barn. Del 3. Flerspråkighet – utveckling och svårigheter*. Lund: Studentlitteratur.

Salameh, Eva-Kristina Flerspråkig läs- och skrivutveckling. Skolverket
[Skolverket](#)

Skolverket, *Transspråkande – bakgrund, teorier och praktiska exempel*
<https://www.skolverket.se/download/18.645f1cbe17821f1d15c7791619511438329/translanguing-transsprakand-gudrun-svensson-20180418.pdf>

Pavey, Barbara (2017). *Att förebygga läs- och skrivsvårigheter – i förskolan och skolans tidiga årskurser*. Lund: Studentlitteratur.

Pienemann, M. & häkansson, G. (1999). A unified approach towards the development of Swedish as L2: a processability account. *Studies in Second Language Acquisition, 21* 383-420

Wedin, Å. (2010). *Fågor till svenskt skriftpräk för vuxna andraspråksinlärare*. Studentlitteratur

Referenser

Wedin, Å., Rosén, J. & Hennius, S. (2018). Transspråkande och multimodalitet i grundläggande skriftpräkundervisning inom sfi. *Pedagogisk Forskning i Sverige* årg 23 nr 1-2 (s. 15-38).

Örtenberg, U. (2020). *Tid för skrivutveckling - vid läs och skrivsvårigheter*. Studentlitteratur

Digitala föreläsningar:

- Salameh, E-K, Stöd för flerspråkiga barn.

<https://vplay.se/program/184554-ur-sambandrika-varde-stod-for-flersprakiga-barn>

Nedladdat: 2021-11-26

- Hellman, Christina, Dyslexi och flerspråkighet

<https://www.spsm.se/sarak/it-stod-till-nyanlarade-elever/start/flersprakighet-och-funktions-need-sattningar/dyslexi-och-flersprakighet/>

Nedladdat: 2022-04-08

Studieteamets hemsida:

<https://www.linkoping.se/forskola-och-utbildning/vuxenutbildning/stod-infor-studier/>

mejl: studieteam.vux@utb.linkoping.se

Processbarhetsteorin (Pienemann & Håkansson, 1999)

Nivå	Vad processar eleven?	ex	Vad visar exempelvis att eleven har en medvetenhet kring?
5	-ordföljd i huvudsats och bisats	Här är pojken som inte springer.	huvudsatser och bisatser var negationen ska placeras i huvudsats och bisats
4	omvänd ordföljd -negationer	Sen hoppade han. Hon äter inte.	omvänd ordföljd negation
3	-kongruensböjning -sammansatta tempus, hjälpverb och ändelser -ordföljdmönster	stor katt-stora katter dricker-har drickit sen hon hoppar	fraser behöver information från varandra påverkar varandra sammansatta tempus rak ordföljd
2	-plural -enliga tempus	pojke-pojkar sov-sovde	identifierar pluraländelse och rätt ordklass känner till tempusböjningar
1	-enliga fraser, enstaka ord	Hejdå! kompis	enliga hälsningsfraser, oböjda former

---
